

Tartu Ülikool
Loodus-ja tehnoloogiateaduskond
Ökoloogia ja Maateaduste insituut
Geograafia osakond

Bakalaureusetöö geograafias

**Tuuleenergeetika kajastamise erinevustest ajalehtedes
Hiiumaa ja kogu Eesti näitel**

Mari-Ann Ütt

Juhendaja: PhD Ain Kull

Kaitsmisele lubatud:

Juhendaja:

Osakonna juhataja:

Tartu 2017

Tuuleenergeetika kajastamise erinevustest ajalehtedes Hiiumaa ja kogu Eesti näitel

Viimase 15 aasta jooksul on Eestisse rajatud palju tuuleparke ning alustatud mitmete uute arendustega. Kuigi tuuleenergia kasutamist peetakse oluliseks, on siiski tekkinud palju lahkavamat seisukohta tuuleparkide rajamisega. Massimeedia mängib olulist rolli tuuleenergeetika teemade kajastamisel ning huvirühmade seisukohtade edastamisel. Käesolevas töös uuriti tuuleenergeetika teemade kajastamist kohaliku ja üleriigiliste ajalehtede artiklites Hiiumaa ning kogu Eesti näitel. Artiklite sisu põhjal määrati kirjutiste tüübid ning huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse. Samuti uuriti artiklite tonaalsuse muutumist ajas ning artiklite kommentaaride meelsust. Uuringus kasutati Hiiu Lehe, Eesti Päevalehe ning Postimehe artikleid ning kontentanalüüsi meetodit andmete saamiseks artiklite sisu põhjal.

Märksõnad: Hiiumaa, tuuleenergeetika, ajaleheartiklid, Hiiu Leht, Eesti Päevaleht, Postimees
CERCS kood: S230 Sotsiaalne geograafia

Differences in representation of wind energy in newspapers: case of Hiiumaa and national level

In the last 15 years, there have been many new wind energy developments in Estonia. Although wind energy is considered as important source of energy, many disagreements have emerged over the construction of wind parks. Mass media plays an important role in writing about wind energy issues and reflecting opinions of different stakeholders. The aim of this study was to examine, whether local and national newspapers publish different types of articles on wind energy topics in Hiiumaa and entire Estonia. It was also important to examine the attitude of different stakeholders towards wind energy issues. In addition, the attitude change of the articles was examined over the years and attitude of the comments by the readers was found. The study was based on the articles from the local newspaper “Hiiu Leht” and from the national newspapers “Eesti Päevaleht” and “Postimees”. Content analysis was used in order to gather data from the articles.

Keywords: Hiiumaa, wind energy, newspaper articles, Hiiu Leht, Eesti Päevaleht, Postimees
CERCS codes: S230 Social geography

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Teoreetiline ülevaade.....	7
1.1 Tuuleenergeetikasse suhtumine.....	7
1.1.1. Sotsiaalsed aspektid.....	7
1.1.2 Majanduslikud aspektid.....	8
1.1.3 Loodus.....	9
1.1.4 NIMBY.....	10
2. Andmed ja metoodika.....	11
2.1 Artiklitest valimi moodustamine.....	11
2.1.1 Hiiu Leht.....	11
2.1.2 Eesti Päevaleht ja Postimees.....	12
2.2 Kontentanalüüs.....	13
3. Tulemused.....	15
3.1 Hiiumaa juhtumuuring.....	15
3.1.1 Tuuleenergeetika kajastamine kohalikus ja üleriigilistes ajalehtedes Hiiumaa näitel..	15
3.1.2 Hiiumaaga seonduvate tuuleenergeetikaalaste artiklite avaldamise ajaline jaotus.....	16
3.1.3 Erinevate huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse.....	18
3.1.4 Lugejate meelestatus tuuleenergeetika suhtes avaldatud kommentaaride alusel.....	19
3.2 Üle-eestilise tasandi juhtumuuring.....	20
3.2.1 Tuuleenergeetika kajastamine üleriigilistes ajalehtedes kogu Eesti näitel.....	20
3.2.2 Tuuleenergeetikaalaste artiklite avaldamise ajaline jaotus.....	22
3.2.3 Erinevate huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse.....	24
3.2.4 Lugejate meelestatus tuuleenergeetika suhtes avaldatud kommentaaride alusel.....	25
4. Arutelu.....	26
Kokkuvõte.....	29
Summary.....	31
Tänuavaldused.....	33
Kasutatud kirjandus.....	34

Sissejuhatus

Tuuleenergia on tänapäeval oluline taastuvenergia allikas ning paljudes piirkondades on saanud tuulikute oluline maastiku osa. Tuuleenergeetikat kasutatakse sageli keskkonnasõbraliku ehk rohelse energia sünonüümina, kuid tuulikute laiemal levikuga on kohalikul tasandil kaasnud ka üha enam vastuseisu tuuleparkide rajamisele, mida tihti seostatakse just NIMBY (*Not In My Backyard*) sündroomiga (Kull, 2005).

Eesti pikk rannajoon ja soodsad tuuleolud on heaks eelduseks tuuleenergeetika arendamiseks (Kull, 2005). Esimene edukas tuuleenergeetikaprojekt valmis 1997. aastal, mil püstitati tuulik Hiiumaal Tahkunas (Roosna, 2011). Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni andmetel on hetkel Eestis 139 töötavat elektrituulikut koguvõimsusega 309,96 MW (ETEA, 2017a). Suurimateks tuuleparkideks on Aulepa tuulepark 48 turbiiniga ning Paldiski tuulepark 45 turbiiniga, arvukalt on väiksemaid vähem kui kümne tuulikuga tuuleparke (ETEA, 2017b). Uued arendamisel olevad maismaatuuleparkide projektid on valdavalt suured, enam kui kahekümne tuulikuga (nt. Tootsi, Aidu, Vaivara). Hetkel ei ole Eestis küll mitte ühtegi meretuuleparki, kuid arendamisel on Loode-Eesti ja Liivi lahe projektid (ETEA, 2017c).

Tuuleenergeetika algusaastatel Eestis (Tahkuna tuulik, Virtsu tuulikud, Sõrve Sääre tuulikud) oli avalik arvamus valdavalt soosiv ja skeptitsismi esines pigem Eesti elektrienergiastüsteemi tehnilistele piirangutele viidates ülekandevõrgu haldajate ja põlevkivienergeetikute poolt (Kull et al., 1999; EA Energy Analysis, 2010). Avalik arvamus pöördus aga üsna järsult suuremate tuuleparkide rajamise järel (nt. Aulepa tuulepark) ja taastuvenergiatasu juurutamisel. Avaliku arvamuse küsitlusi tuuleenergeetikasse suhtumise kohta on küll seejärel tehtud (OÜ Saar Poll ja OÜ Adepte Ekspert, 2010; GORWIND, 2012), kuid tähelepanuta on jäänud massimeedia roll tuuleenergeetikaga seotud temaatika edastaja ja avaliku arvamuse kujundajana.

Kuigi tuuleparkide arendamine koondus soodsama ülekandevõrguga liitumisvõimaluse tõttu eeskätt mandri-Eesti lääne- ja loodeosasse ning Kirde-Eestisse, on Hiiumaal toimunud mitmeid tuuleenergeetikaga seotud sündmusi, mis sealse suhteliselt eraldatud kogukonna tõttu väärib eraldi juhtumuringuna võrdlust mujal Eestis toimunuga. Hiiu kogukonna esimeseks vahetuks kokkupuuteks tuuleenergeetikaga võib pidada 1997.a. rajatud Tahkuna tuulikut, mis Valgeks Inglise kutsutuna peegeldab avalikkuse positiivset suhtumist tuulikutesse, kuid majanduslikel põhjustel lõpetas oma tegevuse juba 2005. aastal (Roosna, 2011).

Kogukonna teist laadi kokkupuude tuuleparkide arendamisega leidis aset 2006. aastal kui algas Hiiumaa lähistel Loode-Eesti meretuulepargi arendus, millega soovitakse püstitada Hiiu rannikust 12 kilomeetri kaugusele tuulepark 100-160 generaatoriga (4energia, 2017). 2008. aastal teatas AS Raunissaar, et soovib püstitada Hiiumaale kuni 250 tuulikut. Hiiglasliku tuulepargi vastu koguti 8000 allkirja ning arendaja otsustas projekti määramata ajaks edasi lükata (Ojakivi, 2009). Seoses suuremahuliste Hiiumaa tuuleenergeetika arendusprojektidega koostati Hiiu maakonna tuuleenergeetika teemaplaneering ning Hiiu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (Hiiu Maavalitsus, 2016a; Hiiu Maavalitsus, 2016b).

Kuna Eesti on võtnud rahvusvaheliselt kohustuse suurendada taastuvenergia osakaalu (MKM, 2010; Siseministeerium, 2013) ja tuuleenergia on biomassist toodetud energia kõrval suurima potentsiaaliga, on ressursi optimaalse kasutamise seisukohast vajalik arendusprojektide objektiivne keskkonnamõjude (sh. sotsiaalmajanduslike mõjude) hindamine ja vältida huvirühmade emotsioonidel põhinevat vastandumist. Selleks on oluline mõista, milline on massimeedia roll tuuleenergeetikaga seotud temaatika edastaja ja avaliku arvamuse kujundajana ning kuidas avalikkus artiklites kajastatuga suhestub.

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli koostada tuuleenergeetikat käsitlevate artiklite andmebaas, analüüsida millist tüüpi artikleid avaldati Hiiumaa ja kogu Eesti tuuleenergeetika kohta kohalikus ja üleriigilise levikuga ajalehtedes ning milline oli artiklite põhjal kajastatav temaatika ning suhtumine tuuleenergeetikaga seonduvasse.

Käesolevas bakalaureusetöös püstitati järgnevad uurimusküsimused:

- kas Hiiumaa näitel kohaliku levikuga ajalehes erineb tuuleenergeetikaga seonduva materjali käsitus üleriikliku levikuga ajalehte käsitlusest?
- Millist tüüpi artikleid avaldati Hiiumaa ning kogu Eesti tuuleenergeetika teemadel?
- Kuidas on ajas muutunud tuuleenergeetikaga seonduva materjali käsitlemine ja tonaalsus ajakirjanduses?
- Milline oli erinevate huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse?
- Kuidas avalikkus suhestub kohalikul ja üleriigilisel tasandil artiklites avaldatud tuuleenergeetikaga seonduvate teemade osas kommentaariumi kaudu ja milline suhtumine tuuleenergeetikasse kommentaaride põhjal valitses?

Analüüsiks valiti periood 1998-2017, mil artiklid on digitaalselt arhiveeritud. Artikleid otsiti kohaliku levikuga Hiiu Lehest ning üleriigilise levikuga päevalehtedest Eesti Päevaleht ja Postimees. Kokku leiti 405 kriteeriumitele vastavat artiklit, mille sisu põhjal saadi vajalikud andmed kontentanalüüsi meetodit kasutades. Analüüsitud kommentaare oli 2358.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Tuuleenergeetikasse suhtumine

Tuuleparkide rajamine võib tekitada inimestes vastakaid tundeid: muutub harjumuspärane maastikupilt, lisanduvad müra ja varjud tuuliku tiiviku pöörlemisest, majanduslikud mõjud elektrienergia hinna ning lähiümbruse kinnisvara hinna muutumise kaudu, teadmatus mõjust loodusele jne. Tuuleenergeetikat nähakse küll keskkonda säästva energiaallikana, samas kardetakse võimalikke negatiivseid mõjusid (Kull, 2005).

1.1.1. Sotsiaalsed aspektid

Inimesed peavad kõige suuremaks tuuleparkide kõrvalnähtuseks visuaalsete vaadete muutust (Wang et al., 2013). Seetõttu eelistatakse pigem avamere arendusi kui maismaa projekte, kuna merel on tuulikud vähem nähtavad (Jones & Eiser, 2010). Wang et al. (2013) arvates ei tohiks tuulikuid paigutada ühe reana, kuna sel juhul on visuaalne mõju maastikule suurem võrreldes kaherealise või ebakorrapärase asetusega.

Negatiivseid emotsioone tuuleparkidesse suhtumisel võivad tekitada kuuldused tuulikute mõjust inimeste tervisele (Pagano, 2009). Austraalia riiklikku Tervishoiu- ja Meditsiiniuuringute Nõukogu hinnangul ei tekita tuulikud märgatavaid terviseprobleeme. Siiski leiti uuringute käigus väga nõrk statistiline seos tuulikute müra ning unehäirete vahel (NHMRC, 2015). Kanadas aset leidnud uuringu tulemused ei kinnitanud samuti tuulikute olulist mõju tervisele (Health Canada, 2014). Seevastu Ameerika Ühendriikide teadlase Nina Pierponti sõnul võivad lähedalasuvad tuulikud põhjustada väga tõsiseid terviseprobleeme, nagu tinnitus kõrvades, migreen, peapööritus ja südamehaigused (Pagano, 2009).

Elanike suhtumine tuuleenergeetika arendustesse on positiivseim siis, kui kaasamine toimub juba varajases arenguetapis ning projektist nähakse kasu (Loring, 2007; Eltham et al., 2008). See tähendab, et planeerimisprotsess peab olema läbipaistev ning kaasav, võttes arvesse kõigi huvirühmade arvamusi ning ettepanekuid (Eltham et al., 2008). Oluline oleks kuulata kõigi huvirühmade soove seoses tuulikute asukohaga ning koos kaaluda mitmeid võimalikke arendusalasid. Enamasti otsustab arendaja iseseisvalt asukoha enne ära ning alles siis hakkab üritama kohalike kaasamist projekti. Selline teguviis tekitab suurema vastaste leeri kui varajane kaasamine (Wolskin, 2007). Inimestel jääb tihti arusaamatuks ka arendajate põhjendamatu

kiirustamine projektiga ning sel juhul tekivad samuti negatiivsed reaktsioonid (Warren et al., 2005). Inimesed peavad tundma, et arendus toob kogukonnale kasu (Kokovkin, 2009). Suur osa tuuleenergeetika projektide vastaseid liikumisi on just moodustunud sel põhjusel, et väljaspoolt tulev ettevõtte või üksikisik pakub arendust, millest kohalikud kasu ei saa (Loring, 2007).

Projekti kaugusel on tugev mõju, kuid inimeste hoiaku täpsem olemus vastab kohalikele olustikule. Tugevama kohaidentiteediga elanikud võivad suurema tõenäosusega vastu seista plaanitud arendustele kui oma elukohast vähem hoolivad inimesed (Horst, 2007).

Hoiak on kõige positiivsem siis, kui tuulepark kuulub kogukonnale. Näiteks väikesel Gigha saarel Šotimaal nimetavad kohalikud oma turbiine “Kolmeks tantsivaks daamiks (ingl *the Three Dancing Ladies*”. See näitab, et peetakse oma tuuleenergeetika projekti oluliseks ning tuntakse selle üle uhkust (Warren &McFayden, 2010).

Taanis tehtud uuring näitas, et kõrgema haridustasemega inimesed olid positiivsema suhtumisega tuuleenergeetika projektidesse (Ladenburg, 2010). Seevastu Kreekas läbiviitud uuring leidis, et haritumad inimesed näitasid hoopis suuremat vastumeelsust seoses lähedalasuvate tuuleparkide arendustega (Moysiadis et al., 2015).

Meedia kajastusi lugedes võib jääda mulje, et enamus inimesi on kohalike tuuleparkide projektide vastu. Samas ajakirjandus avaldab just neid artikleid, mida peetakse lugejatele huvipakkuvaks ning seetõttu kirjutakse tuuleparkide vastaste tegevusest ning konfliktidest (Warren et al., 2005).

1.1.2 Majanduslikud aspektid

Turism on paljudes piirkondades oluliseks majandusharuks ning tuuleparkide rajamisega kardetakse sellele negatiivset mõju (Lilley et al., 2010). Ameerika Ühendriikides läbi viidud uuringu tulemusena selgus, et neljandik inimesi ei läheks sinna randa, kus meretuulikupark on lähemal kui 10 kilomeetrit (Lilley et al., 2010). Samas Taanis suhtusid suvitajad positiivselt tuuleparkidesse ranna lähedal. Negatiivsemad oli pigem kohalikud elanikud, kes külastasid randa palju tihedamini (Ladenburg, 2010). Ameerika Ühendriikides asuva Monhegani saare kohta tehtud uuring näitas, et 90% inimesi jätkaks saare külastamist ka pärast meretuulepargi rajamist (Noblet et al., 2016).

Aina rohkem inimesi muretseb selle pärast, et lähedased tuulepargid võivad alandada maa väärtust. Uuring Ameerika Ühendriikides ei näidanud märkimisväärseid seoseid tuuleparkide arenduse ning kinnisvara hinna vähenemise vahel (Vyn & McCullough, 2015). Saksamaal vähenesid nähtavalt hinnad nendel kinnisvaradel, mille vaade oli tugevalt mõjutatud tuuleparkide paiknemisest. Kinnisvarahinna muutusi ei tekkinud siis, kui tuulepargid mõjutasid vaadet vaid vähesel määral (Sunak & Madlener, 2014).

Positiivseks peavad inimesed uute töökohtade tekkimist seoses tuuleparkide rajamisega. Lisaks suureneb erinevate teenuste nõudlus, tuues kohalikele kõrgemaid sissetulekuid (Mendoza et al., 2015).

Elektrihinna tõus võib samuti suurendada negatiivsust tuuleenergeetikasse suhtumisel. Euroopa Liidu riikide kohta läbiviidud uuring näitas, et tuuleenergeetika kasutamine suurendas elektrihindasid lõpptarbijale. Kuigi tuuleenergia ise on odav, siis hinnatõus tuleb enamasti kõrgetest taastuvenergia maksudest, millega kompenseeritakse tuulikutega toodetava energia ajalist muutlikust (Sisodia et al., 2015).

1.1.3 Loodus

Kõige enam kardetakse tuuleparkide puhul lindude ja nahkhiirte hukkumist (Drewitt & Langston, 2008; Pearce-Higgins et al., 2012; Subramanian, 2012).

Meretuuleparkide rajamine mõjutab mereruumi ning selle kasutajaid. Paljud kalamehed on mures, et tuulepargid võivad mõjuda negatiivselt kalapüügile. Kalameestel on samuti raske leppida sellega, et tuuleparkide alad võtavad ära mereruumi, mis muidu on alati neile kuulunud (Espinoza, 2016). Kõige rohkem mõjutab kalastamist tuuleparkide ehitamise periood, kuna siis on häiring tugevaim. Uuringud on näidanud, et tegelikult ei mõjuta tuulepargid kalade populatsiooni. Kuna kalamehed ei lähe enam tuulikute lähedale, siis on tekkinud seal nõ kaitsealad, kus kalade arvukus on tunduvalt suurenenud (DTU, 2011).

1.1.4 NIMBY

Paljud uuringud on näidanud, et tuulikute kaugus nende elupaigast mõjutab inimeste suhtumist projekti väga suurel määral. Mida lähemal ollakse arendusele, seda negatiivsem on suhtumine (Jeffrey & Slattery, 2010). Sel põhjusel kasutatakse väga tihti NIMBY terminit just tuuleenergeetika arenduste vastaste käitumise kirjeldamiseks (Devine-Wright, 2005).

NIMBY (*Not In My BackYard*) ehk “mitte-minu-õue-peal” sündroomi puhul pooldavad inimesed tuuleenergeetikat, nähes seda keskkonnasõbralikuna ning ühiskonnale vajalikuna. Samal ajal ei soovita tuulikute rajamist enda lähedale (Kull, 2005). NIMBY mõiste on paljude meelest negatiivse alatooniga ning ei taheta end selle kaudu iseloomustada (Horst, 2007).

Ulatusliku tuuleparkide ehitamisega seoses on väga palju uuritud NIMBY teooriat ning selle termini õigsust (Devine-Wright, 2005). Inimesed on üldiselt positiivselt meelestatud tuuleenergeetika suhtes, kuid oma vastuseisu näidatakse just kindla projektiga seoses (Wolsink, 2000). Tavaliselt kõrvutatakse NIMBY motiive isekusega, tegelikult mõjutab inimeste käitumist pigem ebavõrdsuse tunne (Wolsink, 2005). Peetakse ebaõiglaseks, et tuuleenergeetika projekti kavandatakse just nende lähedusse (Moysiadis et al., 2015). Sel põhjusel on tavapärane NIMBY seletus aegunud, kuna määrab inimeste käitumist ainult isekuse kaudu (Wolsink, 2005; Moysiadis et al., 2015).

2. Andmed ja metoodika

Uuringualana käsitletakse kogu Eestit ning eraldi detailsemaks käsitlemiseks on valitud Hiiumaa, kus kogukond on tugeva kohaidentiteediga ning tuuleenergeetikaga soetud sündmusi on piisavalt, et võimaldaks teha statistilisel analüüsil põhinevaid järeldusi.

Käesoleva uurimustöö jaoks loodi autori poolt päevalehtedes tuuleenergeetikat käsitlevate artiklite andmebaas. Kõik tuuleenergeetikaalased artiklid loeti läbi ning kontentanalüüsi meetodit kasutades koostati struktureeritud andmetabelid. Kontentanalüüsiga määrati ajaleheartiklites esinenud uurimistöö kriteeriumitele vastavate nähtuste esinemine. Samamoodi talitati artiklitele kirjutatud kommentaaridega. Esinemissageduse ning artiklite klassifitseerimisel saadud numbriliste väärtuste põhjal viidi läbi statistiline andmetöötlus.

2.1 Artiklitest valimi moodustamine

Uurimistööks vajalik artiklite valim moodustati Hiiu Lehest, Eesti Päevalehest ning Postimehest. Hiiu Leht esindab kohaliku levikuga päevalehte, Eesti Päevaleht ja Postimees suurimaid üleriigilise levikuga päevalehti. Valimisse kaasati kõik ajaleheartiklid tuuleenergeetika sündmustest Eestis, mis sisaldasid vasteid otsingusõnadele “tuuleenergia”, “tuulepark”, “tuulik” ja “tuulegeneraator” ning on avaldatud kuni 2017. aasta 31. märtsini. Hiiu Lehes otsiti eraldi artikleid Hiiumaal tuuleenergeetikat käsitlevatel teemadel ning Eesti Päevalehest ja Postimehest leiti kirjutised üleriigiliste tuuleenergeetika sündmuste kohta. Lisaks kasutati uurimistöös eraldi üleriigilistes ajalehtedes ilmunud Hiiumaa kohta käivaid tuuleenergeetika teemalisi artikleid.

2.1.1 Hiiu Leht

Hiiu Leht on kaks korda nädalas ilmuv Hiiu maakonna leht, mis edastab kohalikke uudiseid. Uurimistöösse valiti Hiiu Leht, kuna see väljaanne kajastab Hiiumaa tuuleenergeetika teemalisi sündmusi kohalikul tasandil. Artiklite leidmiseks kasutati Hiiu lehe veebilehte (www.hiuleht.ee), kus pealehel olevasse otsingusse lisati vastavad märksõnad: “tuuleenergia”, “tuulepark”, “tuulik” ja “tuulegeneraator”. Seejärel kasutati samasid sõnu veebilehe arhiivi otsingus, kust leiti samuti tuuleenergeetika teemalisi kirjutisi. Need ei olnud aga saadaval eraldi kirjutistena, vaid varasemates väljaannetes (kuni 25.01.2013) ilmunud artiklid olid kokkuvõtvalt ühel lehel koos. Seetõttu kasutati www.digar.ee ajalehede arhiivi vastavate Hiiu Lehe numbrite leidmiseks, et oleks võimalik sealseid tuuleenergeetika artikleid põhjalikumalt

lugeda. Ajavahemikus 15.02.2005 kuni 29.08.2008 ja 28.11.2008, 11.01.2011 ning 13.05.2011 ilmunud lehed polnud www.digar.ee keskkonnast kättesaadavad ning nendes olevad 10 artiklit jäid autorile kättesaamatuks.

Otsing andis kokku 100 artiklit Hiiumaa tuuleenergeetika teemadel. Esimene neist ilmus 15.02.2005 ning kõige viimane 10.03.2017.

2.1.2 Eesti Päevaleht ja Postimees

Eesti Päevaleht ja Postimees on kuus korda nädalas ilmuvad üleriigilised päevalehed, mis kirjutavad kõikjal Eestis toimuvatest sündmusest. Väljaanded valiti uurimistöösse, kuna edastavad tuuleenergeetika sündmusi kogu Eesti kohta. Kasutati ainult veebiväljaannetest leitud artikleid ning otsingusõnadeks olid “tuuleenergia”, “tuulepark”, “tuulik” ja “tuulegeneraator”.

Eesti Päevalehe veebiväljaandes (www.epl.delfi.ee) kasutati pealehel asuvat otsingut. Leiti 91 kriteeriumile vastavat artiklit, neist 17 oli kirjutatud Hiiumaaga seonduvatel tuuleenergeetika teemadel.

Postimehe veebiväljaande (www.postimees.ee) kasutamisel sisestati märksõnad pealehel asuvasse otsingusse ning leiti sobivad artiklid alates 1998. aastast. Postimehe veebilehe artiklid võisid olla jagatud kolme erinevasse keskkonda. Otsingut kasutades olid artiklid tavalises Postimehes (www.postimees.ee), Postimehe majandusrubriigis (www.majandus24.postimees.ee) või tarbija keskkonnas (www.tarbija24.postimees.ee).

Otsingu tulemusena leiti Postimehest 214 artiklit, millest 14 oli kirjutatud tuuleenergeetika sündmustest Hiiumaal.

2.2 Kontentanalüüs

Otsingukriteeriumile vastav artikkel loeti läbi ning vastavalt sisule sisestati andmed Microsoft Excelis moodustatud andmebaasi, mille lahtritesse pandi nii tekstilisi vastuseid kui ka sisu klassifitseerimise tulemusena saadud numbrilisi väärtusi. Iga artikli kohta olid viis täidetavat lahtrit järgmised: ajaleheartikli veebilink, ilmumiskuupäev, autor, pealkiri ning artiklis kirjeldatud projekti nimi. Nende lahtrite väärtus oli tekstiline. Kui ajaleheartiklis polnud kindlast projektist juttu, siis kirjutati vastavasse lahtrisse “üldine”. Hiiu lehe kirjutiste puhul peeti oluliseks määrata ära ka see, kui artikkel rääkis tuuleenergeetika või merealade maakonnaplaneeringust. Postimehe ja Päevalehe puhul ei kirjutatud projekti nime lahtrisse muud peale kindlate projektide nimetuse või siis “üldine”.

Kontentanalüüsi meetodit kasutades lisati tabelisse numbrilisi väärtusi, milleks oli 1 või 0. 1 kirjutati siis, kui artikli sisu langes kokku vastava lahtri kirjeldusega. 0 puhul ei vastanud artikli sisu lahtri kirjeldusele. Esimesena määrati artikli liik ning valikuid oli kaks – uudis või arvamus. Kui oli uudis, siis pandi uudise lahtrisse 1 ning arvamuse lahtrisse 0.

Järgmisena vaadati seda, kelle vaatenurgast oli artikkel kirjutatud. Sel puhul oli valikuid 4 – kohalik elanik, arendaja, kohalik ametnik ja muu. Kohalik oli see isik (või isikud), kes oli vastavast projektist kohalikul tasandil mõjutatud. Arendajaks peeti seda isikut või ettevõtet, kes tegeles tuuleparkide rajamisega. Kohalikuks ametnikuks võis olla maavanem, vallavanem, vallavolikoguliige, linnapea, kohalik keskkonnaspetsialist jne. Kategooria “muu” alla kuulusid poliitikud, teadlased, muinsuskaitstjad, kaitseväge, planeeringute koostajad, ministeerium ehk siis kõik, kes ei liigitunud eelnevalt nimetatud kategooriatesse.

Oluline oli artikli sisu meelestatuse määramine, mis võis olla negatiivne, positiivne või neutraalne. Negatiivse meelestatusega oli tegemist siis, kui vastavas artiklis kirjeldatud tuuleenergeetika sündmust ei pooldatud. Positiivse meelestatusega artiklis olid kirjeldatud seisukohad käsitletavat tuuleenergeetika teemat pooldavad. Neutraalses kirjutises polnud kindlaid seisukohti esitatud. Antud uurimistöös käsitles artikli meelestatus ei näidanud üldist suhtumist tuuleenergeetika teemadesse, vaid ainult suhtumist vastavas konkreetses artiklis kirjeldatud sündmusesse.

Leitud artiklid jagati kolme erinevasse teemakategooriasse – loodus, majandus ja sotsiaalne. Loodusteemaline artikkel võis kirjutada tuuleenergiaarenduste seostest nt. lindude, loomade või metsaga. Majandusvaldkonda liigituvates kirjutistes oli tuuleenergeetikast juttu riigi - või

maakonnatasandil, ka arendaja tegevus oli enamasti seotud majandusvaldkonnaga. Sotsiaalse valdkonna temaatika alla liigituv artikkel vaatles üksikisikutasandit. Sinna alla kuulsid näiteks müra ja visuaalse reostuse teemad, samuti kodanikuliikumistega seotud artiklid.

Viimasena määrati avaldatud artiklite kohta kirjutatud kommentaaride arv ning nende meelsus Hiiu Lehes ning Hiiumaa tuuleenergeetikaga seotud artiklites Postimehes. Päevalehe puhul käsitleti kommentaare kogu Eesti ulatuses ilma geograafiliste piiranguteta. Kommentaaride liigitamine meelestatuse järgi oli kohati subjektiivne, kuna tihti polnud inimeste arvamus lihtsasti mõistetav või sisaldus kommentaari eri osades erinevat meelestatust. Kommentaarid liigitati negatiivseteks, positiivseteks või neutraalseteks. Negatiivne kommentaar oli üldiselt tuuleenergeetika vastane ja/või oldi vastu artiklis kirjeldatud sündmusele. Positiivne kommentaar pooldas üldiselt tuuleenergeetikat ja/või vastavat sündmust kirjutises. Neutraalseks liigitus kommentaar, kui see polnud tuuleenergeetika teemadega üldse seotud või jäi kommentaatori seisukoht meelestatuse osas ebaselgeks. Eesti Päevalehes ja Postimehes olid uuematel artiklidel lisaks anonüümsetele kommentaaridele ka registreeritud kasutajate kommentaarid. Tabelitesse lisati need anonüümsetest eraldi, kuid hilisemas andmetöötluses analüüsiti kõiki kommentaare siiski koos, kuna registreeritud kommentaatorite arvamuste osakaal oli eraldiseisvalt analüüsimiseks liiga väike.

Andmete analüüsiks kasutati tabelarvutusprogrammi MS Excel, kus arvutati esinemissagedused ja koostati risttabelid.

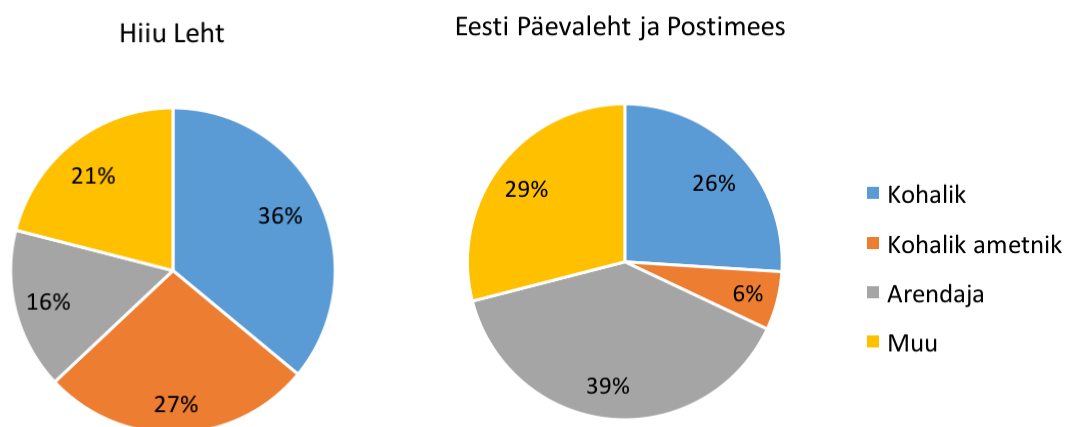
3. Tulemused

3.1 Hiiumaa juhtumuuring

Hiiu Lehe ning Eesti Päevalehe ja Postimehe artiklite põhjal saadud andmeid analüüsiti eraldi, kuid saadud tulemused esitati kohaliku ja üleriigiliste ajalehtede võrdlusena.

3.1.1 Tuuleenergeetika kajastamine kohalikus ja üleriigilistes ajalehtedes Hiiumaa näitel

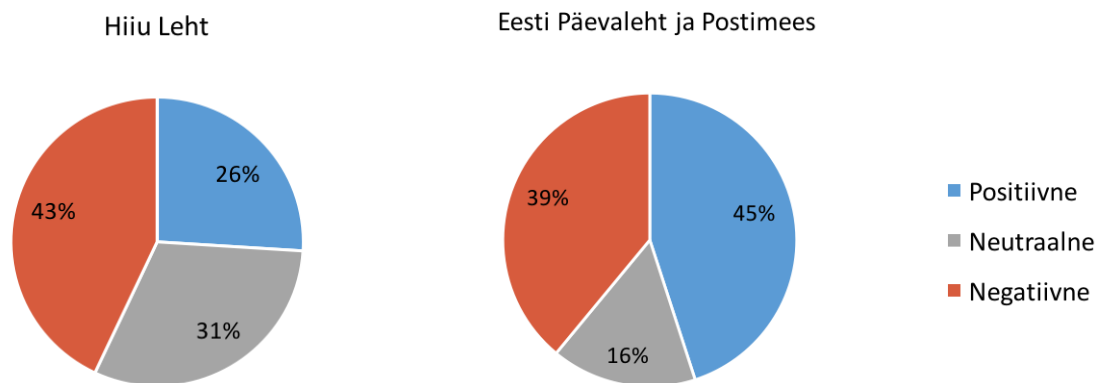
Hiiu Lehes oli kõige rohkem artikleid kirjutatud Loode-Eesti tuulepargi teemadel, moodustades 32% kirjutiste koguarvust. Arvamuslugusid oli ainult 18%, seevastu uudiseid 82%. Hiiu lehes oli enim artikleid avaldatud kohaliku vaatevinklist (36%), veidi väiksema protsendilise osakaalu moodustasid kohaliku ametnikuga seotud kirjutised (joonis 1).

Joonis 1. Erinevate huvirühmade vaatevinklist avaldatud artiklid Hiiu Lehes ning Eesti Päevalehes ja Postimehes.

43% artiklitest olid negatiivse meelestatusega, seevastu positiivse kajastusega kirjutiste osakaal oli kõigest 26% (joonis 2). Majanduslikust vaatevinklist oli temaatikat käsitletud 63% artiklitest, sotsiaalsetel teemadel kirjutised moodustasid 33% ning loodusteemasid oli käsitletud väga vähe, ainult 4%.

Eesti Päevalehes ja Postimehes oli samuti kõige enam kajastatuks Hiiumaaga seonduvaks tuuleenergeetika teemaks Loode-Eesti tuulepark, millest oli kirjutatud 26% juhtudest. Veidi vähem artikleid oli avaldatud AS Raunissaare maismaatuulepargi teemadel, moodustades 23% kõikidest kirjutistest. Uudislugusid oli 74% ning arvamusi 26%.

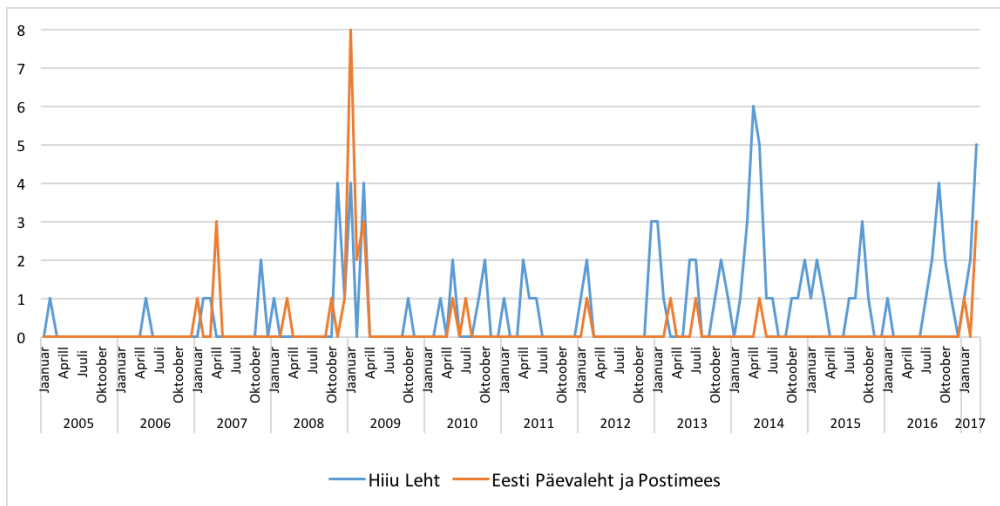
Joonis 2. Hiiumaaga seotud tuuleenergeetika sündmusi kajastavate artiklite meelestatus Hiiu Lehes ning Eesti Päevalehes ja Postimehes.

Üleriigilistes ajalehtedes oli kõige rohkem artikleid arendaja vaatevinklist, lisaks moodustas suure osakaalu kategooria “muu” ehk laiem tuuleenergeetikaalne käsitus nt. teadlaste, kaitseväge esindaja jt. poolt (joonis 1). Meelestatuselt positiivseid ja negatiivseid artikleid oli avaldatud sarnasel määral, märgatavalt vähem oli neutraalse teemakäsitlusega kirjutisi (joonis 2). Majandusteemalisi artikleid oli avaldatust 61%, sotsiaalseid 39% ning mitte ühtegi kirjutist puhtalt tuuleenergeetika mõjust loodusele.

3.1.2 Hiiumaaga seonduvate tuuleenergeetikaalaste artiklite avaldamise ajaline jaotus

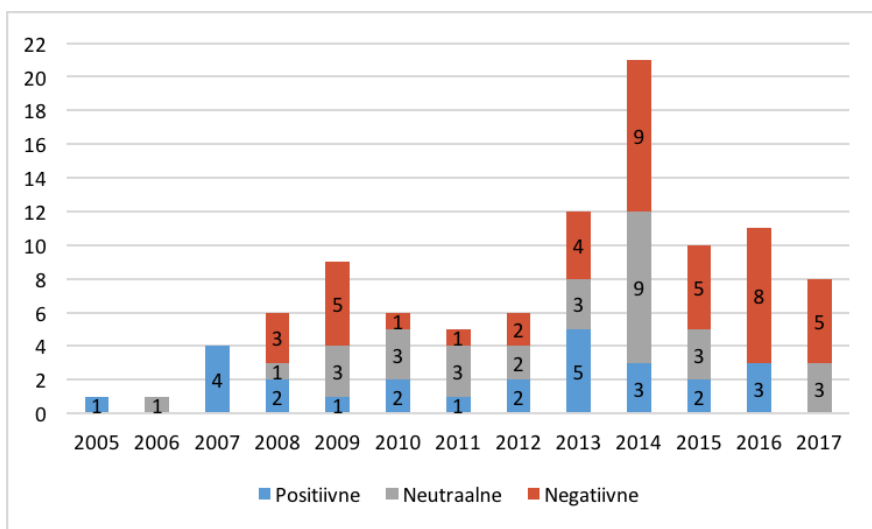
Hiiu Lehes kirjutati kõige rohkem artikleid tuuleenergeetika teemadel 2014. aasta esimesel poolel, mil Loode-Eesti tuulepargi arendajad ning Hiiu vald pidasid läbirääkimisi ühiste kavatsuste protokollide sõlmimiseks (Roosna, 2014). Lisaks oli palju artikleid 2008. aasta lõpus ning 2009. aasta alguses, mis seostus peamiselt AS Raunissaar plaaniga rajada Hiiumaale hiiglaslik maismaatuulepark (Ojakivi, 2009). Eesti Päevalehe ja Postimehe andmed näitavad selgelt, et kõige rohkem artikleid avaldati 2009. aasta alguses, ülejäänud kirjutised on jagunenud hõredalt üle kogu analüüsitud ajaperioodi (joonis 3).

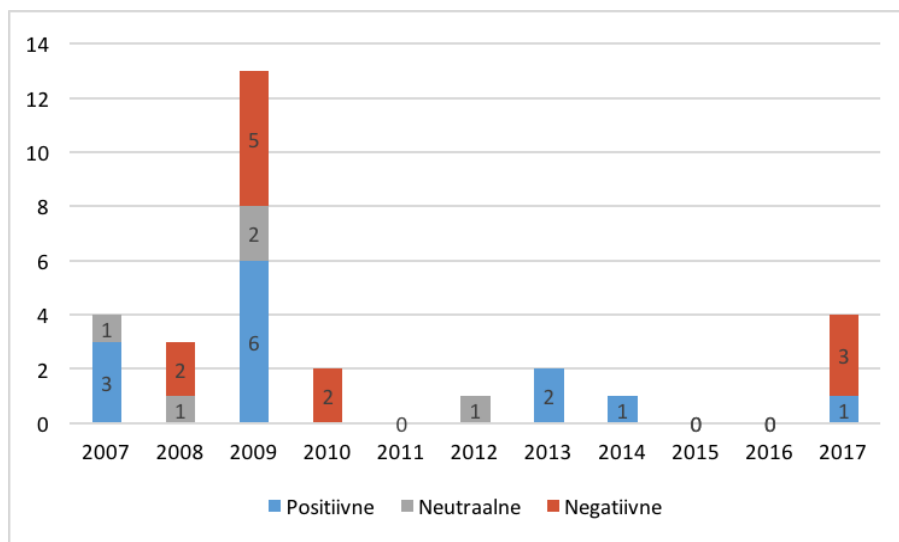
Joonis 3. Hiiumaaga seonduvate tuuleenergeetikaalaste artiklite avaldamise arv Hiiu Lehes ning Eesti Päevalehes ja Postimehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

Hiiu Lehes oli negatiivse tonaalsusega artikleid märgatavalt rohkem kui positiivseid 2009. aastal, kui olid sündmused seoses AS Raunisaare maismaatuulepargiga (Ojakivi, 2009). Samuti oli suur osakaal negatiivseid artikleid aastatel 2014 - 2016. Positiivsete artiklite arv oli suurem negatiivsetest 2010. ja 2013. aastal ning 2007. aastal avaldatute hulgas olid ainult positiivseid kirjutised. Neutraalse teemakäsitlusega artiklid moodustasid suurima arvulise osakaalu aastatel 2010-2011 (joonis 4).

Joonis 4. Positiivse, neutraalse ning negatiivse meelestatusega artiklite arv aastate lõikes Hiiu Lehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

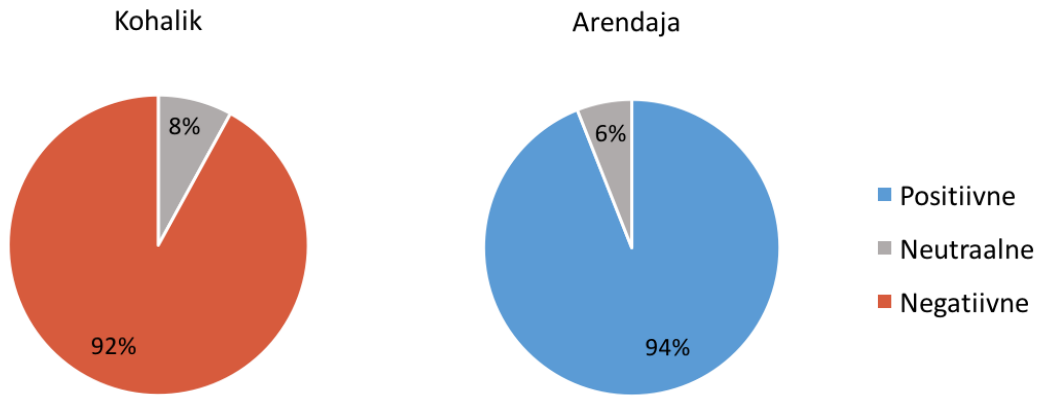
Üleriigilistes ajalehtedes oli 2009. aastal positiivse kajastusega artikleid rohkem kui negatiivseid, samuti oli 2007. aastal positiivsete kirjutiste osakaal suurim. Negatiivse meelestatusega artiklite osakaal oli suurim aastatel 2008-2010. Samuti oli suur hulk negatiivseid artikleid 2017. aasta esimese kolme kuu jooksul. Aastatel 2011-2016 polnud ühtegi negatiivset artiklit, samas oli sel ajal üldse üleriigilistes päevalehtedes väga vähe kirjutisi Hiiumaaga seonduvatel tuuleenergeetika teemadel (joonis 5).

Joonis 5. Positiivse, neutraalse ning negatiivse meelestatusega artiklite arv aastate lõikes Eesti Päevalehes ja Postimehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

3.1.3 Erinevate huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse

Hiiu Lehes oli kohaliku elaniku vaatepunktist kirjutatud artikkel 92% juhtudest negatiivse suhtumisega kajastatavasse tuuleenergeetika sündmusesse, see-eest arendaja artikkel oli 94% juhul positiivne (joonis 6), tuues selgelt välja terava arvamuste polariseerituse. Kohaliku ametniku suhtumine oli domineerivalt neutraalne (67%), 22% juhtudel negatiivne ning 11% artiklite puhul positiivne. Kategooria “muu” artiklid olid 43% neutraalsed, 38% positiivsed ja 19% negatiivsed.

Joonis 6. Kohaliku elaniku ja arendaja suhtumine tuuleenergeetika sündmustesse Hiiu Lehes vastavalt avaldatud artiklite meelestatusele.

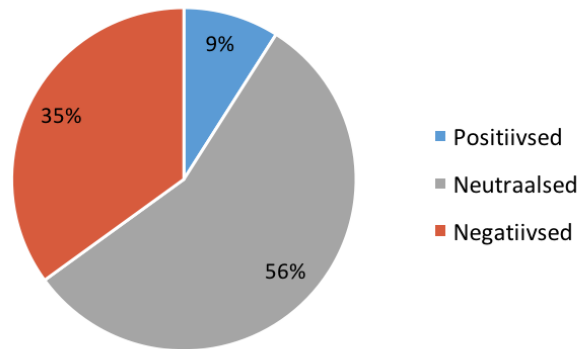
Eesti Päevalehes ja Postimehes polnud kordagi Hiiumaa kohaliku elaniku vaatepunktist kirjutatud artikkel positiivse meelestatusega tuuleenergeetika teemadel vaid 88% kirjutistest olid negatiivsed ning 12% neutraalsed. Arendaja oli avaldatud artiklite meelestatusest 92% juhul positiivne ning 8% neutraalne. Kohalike ametnike vaatepunktist oli avaldatud ainult 2 artiklit, millest üks positiivne ning teine neutraalne. Kategooria alla “muu” kuuluvad isikud või organisatsioonid olid valdavalt negatiivsed (56%), 33% juhul neutraalsed ning ainult 11% puhul positiivsed.

3.1.4 Lugejate meelestatus tuuleenergeetika suhtes avaldatud kommentaaride alusel

Hiiu Lehes oli kommenteeritud ainult 9 artiklit. Kommentaare oli kokku 15, millest 8 meelestatusest negatiivsed ning 7 neutraalsed. Kommenteeritud artiklid ise olid 100% ulatuses tuuleenergeetika teemade suhtes negatiivse meelestatusega ning neist kirjutistest 78% olid avaldatud kohaliku elaniku vaatevinklist

Eesti Päevalehes ja Postimehes oli Hiiumaaga seotud tuuleenergeetika temaatikal kokku 15 kommenteeritud artiklit, mis moodustas 48% kõigist Hiiumaa tuuleenergeetikaga seostuvatest kirjutistest üleriigilistes ajalehtedes. Kommenteeritud artiklid olid 53% ulatuses meelestatusest positiivsed, 27% negatiivsed ning 20% neutraalsed.

Kommentaare oli kokku 742 ning kolmel artiklil ületas kommentaaride arv 100. Rohkem kui pooltest kommentaaridest polnud võimalik meelsust välja lugeda, seevastu negatiivne suhtumine tuuleenergeetika teemadesse oli märkimisväärselt sagedasem võrreldes positiivsega (joonis 7).

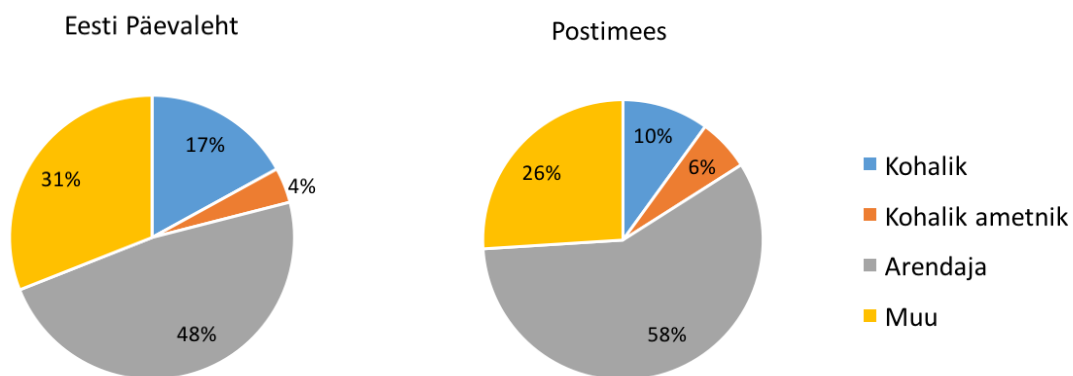
Joonis 7. Eesti Päevalehes ja Postimehes avaldatud Hiiumaaga seotud tuuleenergeetikaga seostuvatele artiklitele kirjutatud kommentaaride meelestatus.

3.2 Üle-eestilise tasandi juhtumuuring

Eesti Päevalehe ning Postimehe artiklite põhjal kogutud tuuleenergeetikat kajastavate kirjutiste andmeid kogu Eestist analüüsiti mõlema ajalehe puhul eraldi, kuid tulemused esitati saadud andmete kõrvutamiseks.

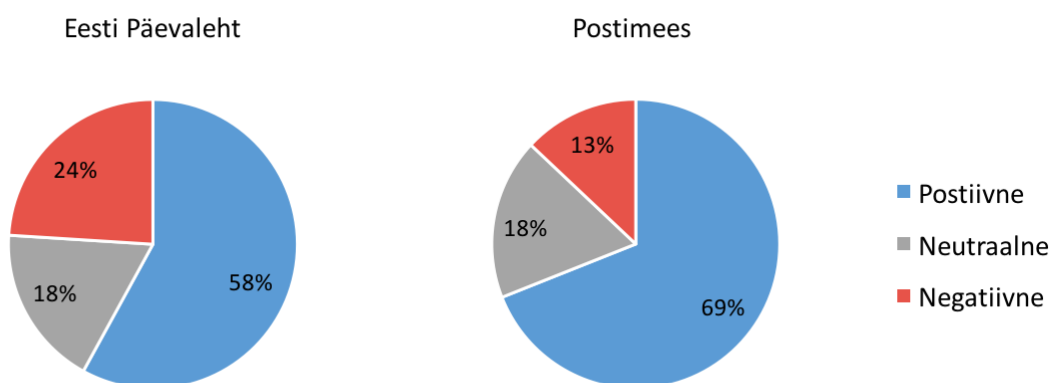
3.2.1 Tuuleenergeetika kajastamine üleriigilistes ajalehtedes kogu Eesti näitel

Eesti Päevalehes oli 20% artiklitest kirjutatud üldistel tuuleenergeetikaalastel teemadel. Arendusprojektidest oli 8 artiklit Kunda Hiiumäe tuulepargist ning 6 kirjutist Pakri tuulepargi kohta. 87% artiklitest olid uudised ning 13% arvamused. Kõige rohkem artikleid oli koostatud arendaja vaatevinklist, moodustades peaaegu poole kõigist kirjutistest (joonis 8). Eesti Päevalehe artiklid olid kajastatava meelestatusest 58% positiivsed ning 24% negatiivsed (joonis 9). Majandus oli põhiteemaks 66% artiklitest, sotsiaalsed teemad moodustasid 27% ning loodus ainult 7%.

Joonis 8. Erinevate huvirühmade vaatevinklist avaldatud artiklid Eesti Päevalehes ja Postimehes.

Postimehes oli 28% kirjutisi üldistel Eesti tuuleenergeetika teemadel. Rohkem kui 10 artiklit kirjutati nii Aulepa, Tootsi, Virtsu kui Viru-Nigula tuuleparkide kohta. 97% artiklitest olid uudised, arvamused moodustasid ainult 3%.

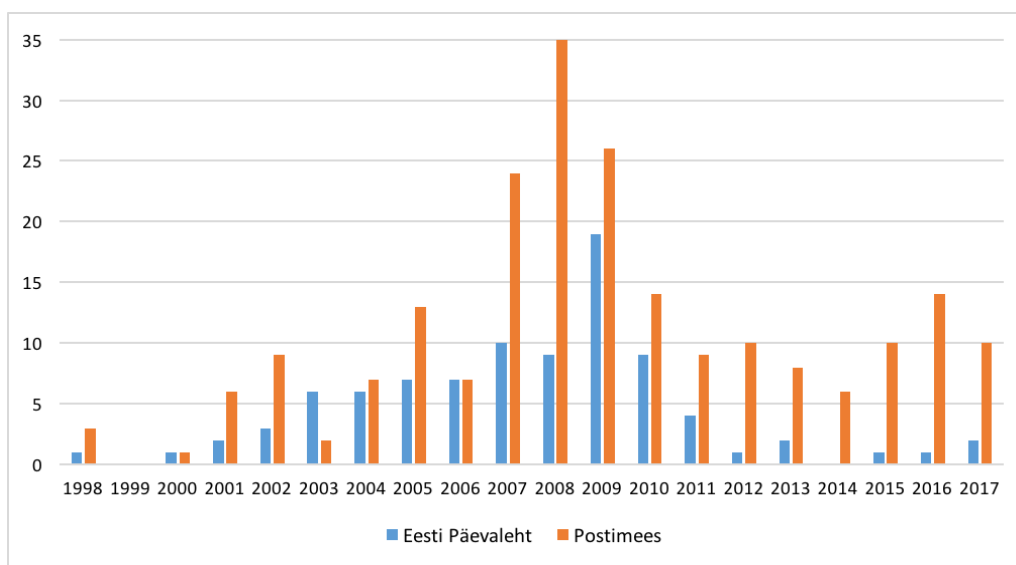
Joonis 9. Eestit hõlmavate tuuleenergeetikaalaste artiklite meelestatus Eesti Päevalehes ja Postimehes.

Ainult väikene osa artiklitest oli kirjutatud kohaliku elaniku vaatevinklist, seevastu arendaja osakaal oli märgatavalt suurem (joonis 8). Positiivsed artiklid moodustasid enamuse ning neutraalsete artiklite hulk ei erinenud Eesti Päevalehes ja Postimehes üksteisest, negatiivse meelestatusega artikleid oli mõnevõrra enam Eesti Päevalehes (joonis 9). Majandusliku suunitlusega artikleid oli 86%, sotsiaalsed teemad katsid artiklitest 11% ning loodusest oli kirjutatud ainult 3% juhtudest.

3.2.2 Tuuleenergeetikaalaste artiklite avaldamise ajaline jaotus

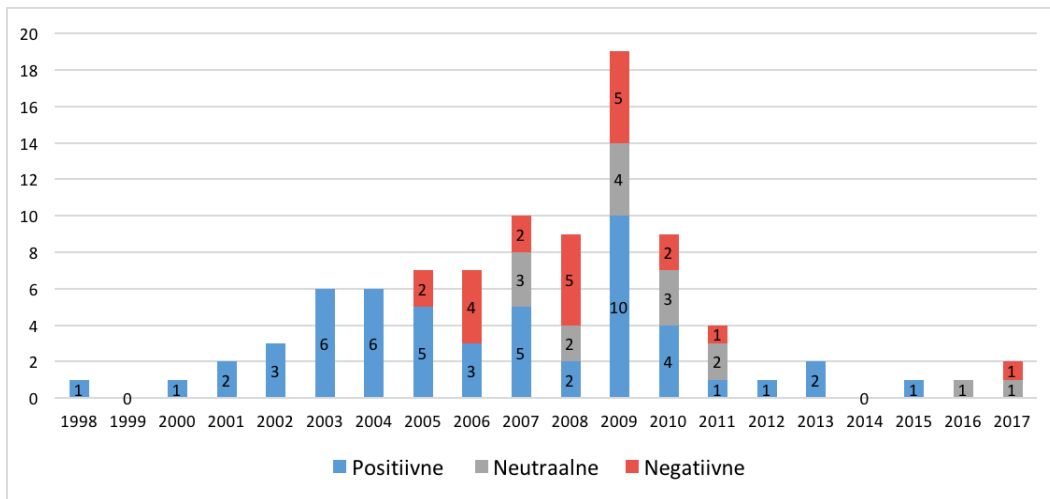
Esimesed üksikud tuuleenergeetika artiklid olid avaldatud mõlemas ajalehes 1998. aastal (Tahkuna tuulik) ning juba mõne aasta pärast oli kirjutiste arv tunduvalt suurem nii Eesti Päevalehes kui ka Postimehes. Eesti Päevalehes avaldati tuuleenergeetika teemalisi artikleid kõige rohkem ajavahemikul 2007 - 2010, millest 2009. aasta oli konkurentsilt suurima kirjutiste arvuga. Alates 2011. aastast on olnud artiklite arv üpris väike (joonis 10).

Postimehes oli kõige rohkem tuuleenergeetikaalaseid artikleid aastatel 2007 - 2009. Hiljem kirjutiste arv järsult langes ning jätkas vähenemist 2014. aastani. Lisaks oli võrreldes teiste aastatega rohkem artikleid 2002. ja 2005. aastal (joonis 10)

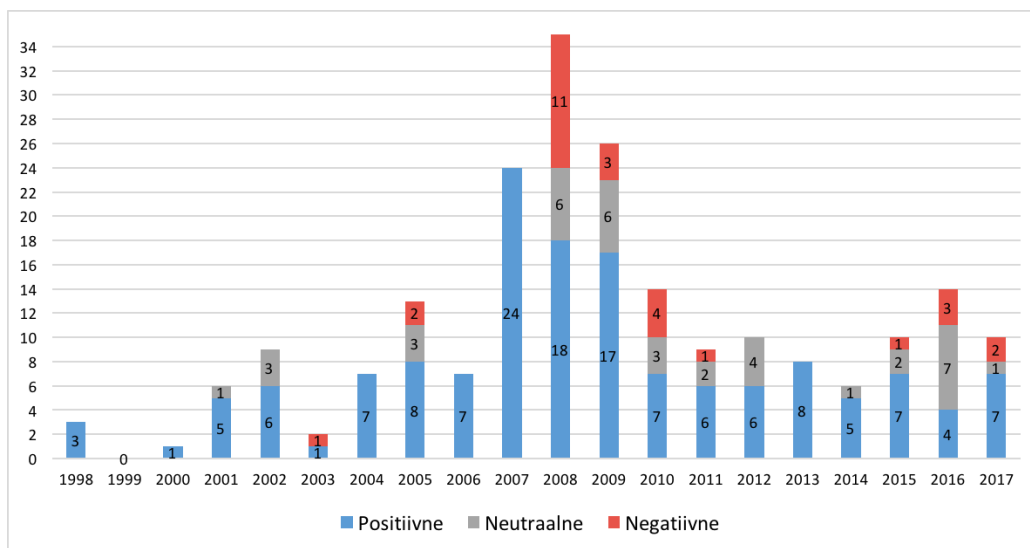
Joonis 10. Eestis tuuleenergeetika sündmusi kajastavate artiklite jaotus aastate lõikes Eesti Päevalehes ja Postimehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

Eesti Päevalehes avaldatud tuuleenergeetikaalased artiklid olid 2005. aastani ainult positiivsed. Ka ülejäänud aastatel oli enamasti positiivsete kirjutiste hulk suurem negatiivsetest, mis moodustasid enamuse ainult 2006. ja 2008. aastal (joonis 11).

Joonis 11. Positiivse, neutraalse ning negatiivse meelestatusega artiklite arv aastate lõikes Eesti Päevalehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

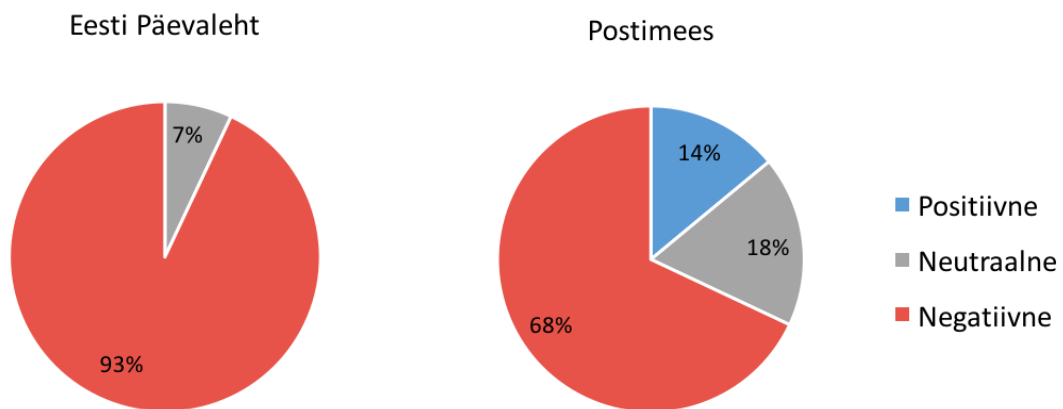
Postimehes oli kõigil aastatel (v.a. 2016) positiivseid artikleid palju rohkem kui negatiivseid või neutraalseid kirjutisi. 2007. aastal oli avaldatud kokku 24 artiklit, millest kõik olid positiivse meelestatusega. 2008. aastani leidus ainult üksikuid negatiivseid artikleid ning ka hiljem oli nende arv üpris väike. Suurim hulk negatiivseid artikleid avaldati 2008. aastal (joonis 12).

Joonis 12. Positiivse, neutraalse ning negatiivse meelestatusega artiklite arv aastate lõikes Postimehes (2017. aasta andmed on 31. märtsi seisuga).

3.2.3 Erinevate huvirühmade suhtumine tuuleenergeetikasse

Eesti Päevalehes oli märkimisväärne enamus kohalike vaatevinklist kirjutatud artikleid negatiivse suhtumisega Eesti tuuleenergeetika teemadesse (joonis 13). Kohalikud ametnikud olid 75% positiivsed ning 25% negatiivsed. Arendajate suhtumine oli 80% positiivne ning 20% neutraalne. Huvirühm “muu” oli üpris neutraalselt meelestatud tuuleenergeetika teemadel, olles 52% juhtudest neutraalne ning 26% positiivne ja 22% negatiivne.

Joonis 13. Kohalike elanike suhtumine tuuleenergeetika sündmusesse Eesti Päevalehes ning Postimehes avaldatud artiklites.

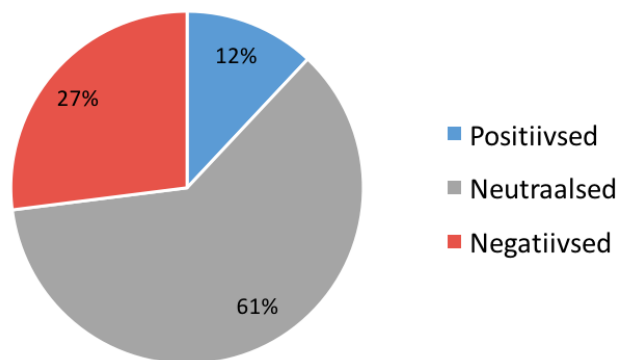
Postimehes oli kohalike elanike suhtumine tuuleenergeetika teemadesse enamjaolt negatiivne, siiski leidis ka positiivse meelestatusega artikleid (joonis 13). Kohalikud ametnikud olid 42% juhtudest negatiivselt meelestatud ning 33% positiivsed ja 25% neutraalsed. Arendajate suhtumine oli peaaegu alati positiivne ning ainult 2% juhtudest neutraalne. Kategooria “muu” alla liigituvate autorite puhul oli meelestatus 52% juhul neutraalne, 34% positiivne ning 14% negatiivne.

3.2.4 Lugejate meelestatus tuuleenergeetika suhtes avaldatud kommentaaride alusel

Eesti Päevalehes oli 63 kommenteeritud artiklit, moodustades 69% kõigist ajalehe tuuleenergeetika kirjutistest. Kommenteeritud artiklitest oli 54% positiivse meelestatusega, 27% negatiivsed ning 19% neutraalsed.

Kommentaaride koguarv oli 1601. Neljal artiklil oli rohkem kui 100 kommentaari, seevastu 27 kirjutist sisaldas vähem kui 10 arvamust. Suuremal osal kommentaaridel ei olnud kindlat tuuleenergeetikaga seotud meelestatust, siiski oli negatiivse suhtumisega arvamusi peaaegu poole rohkem kui positiivseid (joonis 14).

Joonis 14. Eesti Päevalehe kommentaaride meelestatus Eesti tuuleenergeetikat kajastavatel teemadel.

4. Arutelu

Saadud tulemustest selgus, et Hiiumaa tuuleenergeetika teemade käsitlemine ajaleheartiklites erineb kohalikus ja üleriigilistes ajalehtedes. Samuti leidus erinevusi kogu Eesti ja Hiiumaa tuuleenergeetika artiklite kajastamisel. Tulemuste põhjal ei olnud suuri erinevusi kogu Eesti tuuleenergeetika artiklite kajastamises Eesti Päevalehe ning Postimehe artiklites, seetõttu kasutati nende andmeid järeltuste tegemisel enamasti koos.

Hiiu Lehes oli enim artikleid kirjutatud kohaliku elaniku ja ametniku vaatevinklist, see-eest üleriigilistes ajalehtedes domineerisid nii Hiiumaa kui ka kogu Eesti tuuleenergeetika artiklites arendaja ning kategooria “muu” arvamused või tegevused. Samas kohalik ajaleht ongi suunatud väikese kogukonna tegemiste ning arvamuste kajastamiseks. Üleriigiliste ajalehtede teemade käsitus peab huvi pakkuma suurele lugejaskonnale ning seetõttu ei ole nii oluline kellegi üksikarvamus. Arendajate tegevus on enamasti laiahaardeline, mõjutades paljusid inimesi erinevates piirkondades. Postimehes oli üleriigiliste teemade puhul ainult 3% arvamused, see-eest Hiiu Lehes 18%. Kohalikus ajalehes saavad inimesed enamasti palju lihtsamalt oma arvamust avaldada, kui suure levikuga ajalehes.

Hiiu Lehes domineerisid negatiivse meelestatusega artiklid tuuleenergeetika teemadel ning üleriigilistes ajalehtedes oli enim positiivseid kirjutisi ka Hiiumaad käsitlevates kirjutistes. Samuti oli positiivsete artiklite osakaal suurim üleriigiliste ajalehtede kogu Eesti valimi tuuleenergeetikaalaste artiklite puhul. Kohaliku ajalehe artiklite suhtumises tuuleenergeetikasse võib mängida rolli see, et ei soovita avaldada kirjutisi, mis võiksid põhjustada kogukonna rahulolematust ajalehe suhtes. Samuti võivad ajakirjanikud olla aktiivsed kogukonnaliikmed ning omada kindlat arvamust tuuleenergeetika teemadel. Üleriigilise ajalehe jaoks on lihtsalt oluline oma professionaalse maine hoidmine. Seega kohaliku ja üleriigilise tasandi kajastuse meelestatuse alusel võib Eestis ootuspäraselt täheldada NIMBY sündroomi esinemist, nagu seda on täheldatud ka mujal (Wolsink, 2005; Moysiadis et al., 2015).

Nii Hiiumaa kui ka kogu Eesti tuuleenergeetika artiklid olid põhiliselt majandusteemalised, samuti oli suur hulk sotsiaalteemalisi kirjutisi. Loodusest oli seevastu väga üksikuid artikleid. See ei ole üllatav, kuna tuuleenergeetika arenduste puhul on peamised tegurid majanduslikud motiivid ning projektide aktsepteeritavus, kitsamalt loodusega seonduvad teemad vajavad aga kaasarääkimiseks erialast haridust ning konkreetseid uuringuid.

Artikleid kirjutatakse ainult siis, kui vastav teema on kellegi jaoks oluline. Artiklite ajaline jaotus näitas kõige olulisemaid tuuleenergeetika sündmusi Hiiumaal ning kogu Eestis. Hiiumaa tuuleenergeetika artiklite arv oli tugevalt seotud sündmustega seoses Hiiumaa maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringu ning mereala maakonnaplaneeringuga, samuti arendaja poolt väljakäidud Hiiumaa kohta hiiglasliku maismaatuulepargi rajamise ideega 2008. aastal. Näiteks 2009. aastal algas tuuleenergeetika planeeringu koostamine ning 2014. aastal oli mereala maakonnaplaneeringu avalik väljapanek (Hiiumaa Maavalitsus, 2016a; Hiiumaa Maavalitsus, 2016b). Suur hulk planeeringutega seotud artikleid näitas, et ollakse huvitatud oma saare tulevikust ning planeerimisprotsessis osalemist peetakse oluliseks. Kogu Eesti kohta oli artikleid kõige rohkem aastatel 2007-2009, mil alustas tööd lausa 11 uut tuuleenergeetika arendust (ETEA, 2017b).

Hiiumaa Lehe andmete põhjal ilmusid esimestel aastatel ainult positiivsed tuuleenergeetika artiklid, sama tendentsi näitasid ka üleriigilised ajalehed. Selle põhjuseks võib see olla, et 2000ndate keskel ja alguses oli lihtsalt vähe tuuleenergeetika arendusi toimumas. Alates 2008. aastast muutus Hiiumaa Lehe artiklite meelsus palju negatiivsemaks ning enamikel aastatel oli positiivse meelestatusega artiklite osakaal palju madalam negatiivse kajastusega artiklitest.

Kohaliku elaniku suhtumine tuuleenergeetika arendusse oli nii Hiiumaa kui ka kogu Eesti artiklites alati väga suure enamusega negatiivne. Ainuke erinevus oli Postimehe tulemustes, kus oli arvestatav osa positiivseid artikleid ka kohaliku elaniku vaatevinklist kui käsitleti Eestit tervikuna. See võis tuleneda sellest, et Hiiumaal on kogukonnatunne on väga tugev, looduskeskkonda peetakse kohaliku eripära aluseks ja tuuleenergeetika arendamine „hüppas” Tahkuna üksikust tuulikust ehk „Valgest Inglit” kohe Hiiumaa elanike jaoks ebaproportsionaalselt suurte arendusteni. Seejuures on tähelepanuväärne, et Hiiumaa Lehes avaldatud artiklites suutsid kohalikud ametnikud 67% juhtudest säilitada professionaalselt neutraalse suhtumise vastavasse tuuleenergeetika sündmusesse. Mujal Eestis ei ole inimesed hõredama asustusega piirkondades ning nõrgema kogukonnatunde tõttu niivõrd selgelt

tuuleenergeetika arendustele vastu, samuti mängib olulist rolli ka see, et mujal Eestis pole olnud samas piirkonnas korraga mitut väga suurt tuuleparkide arendust ning see peegeldubki üleriigiliste ajalehtede kohalike meelestatusest. Arvamuste meelestatust mõjutab eeldatavasti ka see, et arvatavasti ei soovita väikeses kogukonnas enda vastu suunatud suurt pahameelepuhangut.

Arendaja vaatevinklist kirjutatud artiklid olid ootuspäraselt tuuleenergeetika teemade suhtes positiivselt meelestatud. Seevastu kategooria “muu” alla kuuluvad isikud või organisatsioonid jäid nii Hiiumaa kui kogu Eesti artiklites üle poolte kordade neutraalseks, mis tuleneb eeskätt sellest, et teadlased ja ametnikud esitasid eeskätt konkreetseid tulemusi ja hoidusid isikliku seisukoha väljendamisest. Sinna kategooriasse kuuluvad ka poliitikud, kes ei ütlegi tihti oma arvamust selgelt välja.

Kuigi artiklite juures avaldatud lugejate kommentaaride meelsuse määramine oli suhteliselt keeruline, siis üldine suhtumine oli kõikjal tuuleenergeetika vastane. Hiiu Lehes oli 100 artikli kohta kokku ainult 15 kommentaari. See näitab, et sealse kommentaariumi kasutamine pole vajalik, kuna väikese kogukonna sees saab oma arvamust avaldada personaalselt.

Kokkuvõte

Antud uurimustöö eesmärgiks oli leida, millist tüüpi artikleid avaldati Hiiumaa ning kogu Eesti tuuleenergeetika teemadel kohalikus ning üleriigilistes ajalehtedes ja kuidas on läbi aja toimunud avaldatud artiklite sisu alusel suhtumise muutus tuuleenergeetikasse. Samuti hinnati tuuleenergeetikasse suhtumist artiklitele kirjutatud lugejakommentaaride põhjal. Tuuleenergeetikat käsitlevad artiklid otsiti kindlaks määratud otsingusõnade abil Hiiu Lehe ning Eesti Päevalehe ja Postimehe veebiväljaannetest ning pidid olema avaldatud hiljemalt 2017. aasta märtsi viimaseks päevaks. Artiklites sisalduva informatsiooni struktureerimiseks kasutati kontentanalüüsi meetodit.

Andmete analüüsi tulemusena leiti, et Hiiumaa tuuleenergeetika teemade kajastamisel esines selgeid erinevusi Hiiu Lehes ning üleriigilistes ajalehtedes avaldatu vahel. Näiteks kui Hiiu Lehes oli suurim hulk Hiiumaa tuuleenergeetika artikleid avaldatud kohaliku vaatevinklist, siis Eesti Päevalehes ja Postimehes arendaja vaatepunktist. Samuti oli kohalikus lehes negatiivse meelestatusega artiklite osakaal suurim, üleriigilistes lehtedes avaldati rohkem positiivse meelestatusega artikleid. Kogu Eestit hõlmavate artiklite valimi puhul tuuleenergeetika teemade kajastamisel ei olnud kahe üleriigilise ajalehe vahel suuri erinevusi. Mõlemas oli suurim hulk artikleid arendaja vaatevinklist ning positiivse meelestatusega kirjutised olid ülekaalus. Nii Hiiumaa kui kogu Eesti tuuleenergeetikaalastes artiklites käsitleti enim majandusteemasid ning loodusest kirjutati väga vähe.

Hiiu Lehe andmed näitasid, et kõige suurem osakaal positiivse meelestatusega artikleid oli uuritud ajavahemiku alguses, enne 2008. aastat, ning pärast seda tõusis järsul negatiivsete artiklite arv. Sarnaselt Hiiu Lehele olid ka kogu Eesti tuuleenergeetika andmete põhjal kõige positiivsemad vanemad artiklid, mis ilmunud enne 2000ndate keskpaika.

Kohalike elanike suhtumine oli nii Hiiu Lehes kui ka üleriigilistes ajalehtedes sarnane ehk negatiivne meelestatus oli selgelt ülekaalus. Arendajad olid peaaegu alati positiivsed ning kategooria “muu” liikmed üle poole kordadest neutraalsed.

Hiiu Lehes oli kommentaaride hulk analüüsiks liiga väike, kuid meelsus oli pigem negatiivne. Samuti olid negatiivsed kommentaarid ülekaalus üleriigilistes ajalehtedes nii Hiiumaa ning kogu Eesti tuuleenergeetikat käsitlevate artiklite puhul.

Uurimustöö tulemused näitavad selget erinevust kohaliku ja üleriigilise levikuga ajalehtede tuuleenergeetikaalases kajastuses, annavad ülevaate Eestis avaldatud tuuleenergeetikat käsitlevate artiklite tüüpidest ning näitavad erinevate huvirühmade tuuleenergeetikasse suhtumist. Uurimustöö tulemusena saab ajas toimunud artiklite meelestatuse muutuse alusel öelda, et valdavalt positiivne suhtumine muutus selgelt negatiivsemaks perioodil 2005-2008, mil arendajad esitlesid plaane kohalikele kogukondadele ilmselgelt liiga suurtena tundunud arendustest ja see toimus „ülevallt-alla” lähenemisega. Tekkinud negatiivset fooni pole hiljem suudetud muuta.

Differences in representation of wind energy in newspapers: case of Hiiumaa and national level

Mari-Ann Ütt

Summary

Wind parks have become an important part of landscape in many places. People are usually positive about wind energy developments as far as it is not close to their home (Wolsink, 2000).

The aim of the thesis was to examine, whether local and national level newspapers publish different types of articles about wind energy issues in Hiiumaa and entire Estonia. Also, the attitude change of articles was examined over the years and the attitude of different stakeholders towards wind energy issues. Public opinion on wind energy was studied through the comments of the articles.

The study was based on 405 articles found from the local newspaper “Hiiumaa Leht” and national newspapers “Eesti Päevaleht” and “Postimees”. Content analysis was used in order to get necessary data from the articles.

The results showed that local and national newspaper published different types of articles about wind energy topics of Hiiumaa. In the local newspaper there were articles mostly from the viewpoint of the local people, but the national level newspapers published mostly articles from the perspective of the developers. There percentage of negative attitude articles was more dominant in the local newspaper than in the national level newspapers.

Articles with positive attitude were most dominant in the local newspaper before 2008 and after that the percentage of negative articles increased remarkably. In the national level newspapers we observed similar tendency, during the earliest years (1998-2005) articles with positive attitude were mostly present while in later stage more critical articles were issued.

In all analysed newspapers, the locals had always more negative attitude than positive attitude in published articles towards wind energy topics. Developers, contrary, were almost indifferently positive toward wind energy issues and the last category, including politicians and scientists, were most often neutral.

The comments written by readers on the articles about wind energy issues in Hiiumaa and entire Estonia were more negative than positive in attitude. In the local newspaper “Hiuu Leht” there were only 15 comments overall, meaning that people can talk personally, rather than write comments online.

Tänuavaldused

Suurimad tänud mu suurepärasele juhendajale Ain Kullile, kelle suure abi ning nõuannetega suutsin lõpuks oma töö valmis teha. Olen väga tänulik!

Kasutatud kirjandus

Bell, D., Gray, T., Haggett, C., 2005. The 'Social Gap' in Wind Farm Siting Decisions: Explanations and Policy Responses. *Environmental Politics*, 14(4), 460-477.

Devine-Wright, P., 2005. Beyond NIMBYism: towards an Integrated Framework for Understanding Public Perceptions of Wind Energy. *Wind Energy*, 8, 125-139.

Drewitt, A.L. & Langston, R.H.W., 2008. Collision effects of wind-power generators and other obstacles on birds. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1134, 233–266.

DTU, 2011. Effect of the Horns Rev 1 Offshore Wind Farm on Fish Communities. Follow-up Seven Years after Construction. Leonhard, S.B., Stenberg, C., Støttrup, J (Toim). DTU Aqua Report No 246-2011. (http://pacificoceanenergy.org/wp-content/uploads/2013/05/246-2011_effect-of-the-horns-rev-1-offshore-wind-farm-on-fish-communities1.pdf) Kasutatud 23.05.2017.

EA Energy Analyses, 2010. Wind Power in Estonia. An analysis of the possibilities and limitations for wind power capacity in Estonia within the next 10 years. Elering OÜ. (http://elering.ee/public/Infokeskus/Uuringud/Tuuleenergia_Eestis.pdf) Kasutatud 27.05.2017.

Eltham, D.C., Harrison, G.P., Allen, S.J., 2008. Change in public attitudes towards a Cornish wind farm: Implications for planning. *Energy Policy*, 36, 23-33.

Espinoza, A., 2016. How Rhode Island's Offshore Wind Farm Affects Fishermen. *WBUR*, 28. november. (<http://www.wbur.org/bostonmix/2016/11/28/wind-farm-fishermen>) Kasutatud 24.05.2017.

ETEA, 2017a. Tuuleenergia Eestis. Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon. (<http://www.tuuleenergia.ee/about/statistika/>) Kasutatud 26.05.2017.

ETEA, 2017b. Olemasolev tuuleenergia Eestis. Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon. (<http://www.tuuleenergia.ee/about/statistika/olemasolev/>) Kasutatud 26.05.2017.

ETEA, 2017c. Arendamisel. Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon. (<http://www.tuuleenergia.ee/about/statistika/arendamisel/>) Kasutatud 26.05.2017

GORWIND, 2012. The Gulf of Riga as a Resource for Wind Energy (http://www.modlab.lv/images/gorwind/brochure/GORWIND_Brochure_LAT.pdf) Kasutatud 27.05.2017.

Health Canada, 2014. Wind Turbine Noise and Health Study: Summary of Results. (<http://www.hc-sc.gc.ca/ewh-semt/noise-bruit/turbine-eoliennes/summary-resume-eng.php>) Kasutatud 23.05.2017.

Hiiu Maavalitsus, 2016a. Merealade maakonnaplaneering. (<http://hiiu.maavalitsus.ee/hiiu-maakonnaga-piirneva-mereala-maakonnaplaneering>) Kasutatud 25.05.2017.

Hiiu Maavalitsus, 2016b. Hiiu maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering. (<http://hiiu.maavalitsus.ee/hiiu-maakonnaplaneeringu-tuuleenergeetika-teemaplaneering>) Kasutatud 25.05.2017.

Horst, V., 2007. NIMBY or not? Exploring the relevance of location and the politics of voiced opinions in renewable energy siting controversies. *Energy Policy*, 35, 2705-2714.

Jefferey, S. & Slattery, M., 2010. Public attitudes of wind energy in Texas: Local communities in close proximity to wind farms and their effect on decision-making. *Energy Policy*, 38, 2508-2519.

Jones, C.R. & Eiser, R.J., 2010. Understanding 'local' opposition to wind development in the UK: How big is a backyard? *Energy Policy*, 38, 3106-3117.

Kaldellis, J.K., 2005. Social attitude towards wind energy applications in Greece. *Energy Policy*, 33, 595-602.

Kokovkin, T., 2009. Kohalik hüväng tuuleparkide rajamisel. Uuring Hiiu Maavalitsuse tellimusel, MTÜ Arhipelaag (koostaja). 30 lk. http://www.tuuleenergia.ee/wp-content/uploads/Kohalik_hyvjang-arhipelaag1.pdf Kasutatud 27.05.2017.

Kull, A., Selg, V., Valma, A., Post, R., 1999. Wind energy. Possible energy sector trends in Estonia, Kallaste, T., Liik, O., Ots, A (Toim), Tallinn: Vaba Maa. lk. 105-127.

Kull, A., 2005. Tuuled ja tuuleenergeetika võimalused Eestis. *Universum. Valguses ja viimas*, U. Veismann & R. Veskimäe (Toim). Tallinn, OÜ Reves Grupp. lk. 222-223.

Ladenburg, J., 2010. Attitudes towards offshore wind farms—The role of beach visits on attitude and demographic and attitude relations. *Energy Policy*, 38, 1297-1304.

Lilley, M.B., Firestone, J., Kempton, W., 2010. The Effect of Wind Power Installations on Coastal Tourism. *Energies*, 3, 1-22.

Loring, J. M., 2007. Wind energy planning in England, Wales and Denmark: Factors influencing project success. *Energy Policy*, 35, 2648-2660.

Mendoza, E.M., Tovar, L.A.R., Lambert, G.F., Martinez, P.S.V., Rios, F.B., 2015. Social Perception of Wind Energy in the Isthmus of Tehuantepec. *Journal of Sustainable Development*, 8(9), 206-217.

MKM, 2010. Eesti taastuvenergia tegevuskava aastani 2020. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. (https://www.mkm.ee/sites/default/files/taastuvenergia_tegevuskava.pdf) Kasutatud 27.05.2015.

Moysiadis, Y., Malesios, C., Botetzagias., 2015. The impact of distance on a 'NIMBY' stance towards windfarms' development. *Aegean Journal of Environmental Sciences*, 1, 40-61.

NHMRC, 2015. Information Paper: Evidence on Wind Farms and Human Health. Canberra: National Health and Medical Research Council.

(https://www.nhmrc.gov.au/_files_nhmrc/publications/attachments/eh57a_information_paper.pdf) Kasutatud 23.05.2017.

Noblet, C., Teisl, M.F., Kashkooli, M., Teisl, B., Corey, R.R., G, N.A., 2016. Potential tourism impacts of an offshore wind farm near Monhegan island. Technical Report. <http://www.monheganenergy.info/wp-content/uploads/2016/06/Summer-2014-Monhegan-Island-Tourism-Tech-Report-6-3-16.pdf> Kasutatud 29.05.2017.

Ojakivi, M., 2009. Hiiu tuulepargi vastased löid arendaja tagasi. Eesti Päevaleht, 16. märts. (<http://epl.delfi.ee/news/eesti/hiiu-tuulepargi-vastased-loid-arendaja-tagasi?id=51162238>) Kasutatud 20.05.2017.

OÜ Saar Poll ja OÜ Adepte Ekspert, 2010. Läänemaa tuulikuparkide mõjud lähialade elanikele. (http://4maakonnatuuleenergia.hendrikson.ee/upload/public/6_uuringute_materjalid/6_Laane_maa_tuulikuparkide_mojud_lahialade_elanikele.pdf) Kasutatud 27.05.2017.

Pagano, M., 2009. Are wind farms a health risk? US scientist identifies 'wind turbine syndrome'. Independent, 1. august. (<http://www.independent.co.uk/environment/green-living/are-wind-farms-a-health-risk-us-scientist-identifies-wind-turbine-syndrome-1766254.html>) Kasutatud 24.05.2017.

Pearce-Higgins, J. W., Stephen, L., Douse, A. and Langston, R. H. W., 2012. Greater impacts of wind farms on bird populations during construction than subsequent operation: results of a multi-site and multi-species analysis. *Journal of Applied Ecology*, 49, 386–394.

Roosna, H., 2011. Elektritootja käivitab Valge Inglise. Hiiu Leht, 26. aprill.

Roosna, H., 2014. Hiiu vald ja arendaja plaanivad koostööd. Hiiu Leht, 14. märts. (<http://www.hiuleht.ee/2014/03/hiiu-vald-ja-arendaja-plaanivad-koostood/>) Kasutatud 25.05.2017.

Siseministerium, 2013. Üleriigiline planeering 2030+. (https://www.valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/eesti_2030.pdf) Kasutatud 27.05.2017.

Sisodia, G.S., Soares, I., Ferreira, P., Banerji, S., Poel, D., Kumar, M., 2015. Does the use of Solar and Wind Energy Increase Retail Prices in Europe? Evidence from EU-27. *Energy Procedia*, 79, 506-512.

Subramanian, M., 2012. The trouble with turbines: An ill wind. *Nature*, 486, 310-311.

Sunak, Y., Madlener, R., 2014. Local Impacts of Wind Farms on Property Values: A Spatial Difference-in-Differences Analysis. Institute for Future Energy Consumer Needs and Behavior. Working paper No.1.

Vyn, R.J., McCullough, R.M., 2015. The Effects of Wind Turbines on Property Values in Ontario: Does Public Perception Match Empirical Evidence?. *Canadian Journal of Agricultural Economics*, 63(2), 277-280.

Wang, Q., M'ikiugu, M.M., Kinoshita, I., 2013. Visual Impact Evaluation of Wind Farms: a Case Study of Choshi City, Japan. *Civil and Environmental Research*, 3(7), 97-106.

Warren, C.R., Lumsden, C., O'Dowd, S., Birnie, R.V., 2005. 'Green On Green': Public Perceptions of Wind Power in Scotland and Ireland. *Journal of Environmental Planning and Management*, 48 (6), 853-875.

Warren, C.R., McFayden, M., 2010. Does community ownership affect public attitudes to wind energy? A case study from south-west Scotland. *Land Use Policy*, 27, 204-213.

Wolsink, M., 2000. Wind power and the NIMBY-myth: institutional capacity and the limited significance of public support. *Renewable Energy*, 21, 49-64.

Wolsink, M., 2007. Wind power implementation: The nature of public attitudes: Equity and fairness instead of 'backyard motives'. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 11, 1188-1207.

4energia, 2015. Loode-Eesti meretuulepark. (<https://www.4energia.ee/projektid/hiiumaa-offshore-tuulepark>) Kasutatud 26.05.2017.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mari-Ann Ütt,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

“Tuuleenergeetika kajastamise erinevustest ajalehtedes Hiiumaa ja kogu Eesti näitel”, mille juhendaja on Ain Kull,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **29.05.2017**